

JULIA KRAJCARZ
Uniwersytet Jagielloński, Biblioteka Jagiellońska
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5098-3357>

DOI: 10.26106/jnw6-mb64

BIBLIOTEKA HUSREWA BEJA W SARAJEWIE

Jedną z najważniejszych instytucji naukowo-kulturalnych Bośni i Hercegowiny jest Biblioteka Husrewa Beja w stołecznym Sarajewie. Idea zbierania uczonych ksiąg jako pomocy naukowych dla studentów i wykładowców medresy w sercu Sarajewa sięga pierwszej połowy XVI wieku. Biblioteka jest jedną z najważniejszych księżnic mużmańskich, szczytującą się wielowiekową tradycją, istniejącą na terenie Europy.

FUNDATOR

Husrew Bej, fundator Biblioteki, był postacią ważną w historii Sarajewa, Bośni, a także Imperium Osmańskiego. Husrew urodził się w 1480 roku w miejscowości Seres, w greckiej krainie zwanej Macedonia-Tracja. W tym czasie jego ojciec Ferhad, który był konwertytą pochodzącym z terenów Bośni, sprawował tam urząd sandżakbeja, czyli zarządcy wojska z wyznaczonego terytorium. W Seres znajdował się pałac matki Husrewa, Seldżuki, która była córką sułtana osmańskiego Bejazyda II¹. W 1486 roku Ferhad zginął, a księżniczka Seldżuka i 6-letni syn Husrew wyjechali do stolicy, do Stambułu i zamieszkali w pałacu sułtańskim. Husrew otrzymał staranne wykształcenie, służył też w oddziale janczarów, doborowym oddziale piechoty osmańskiej. Był przygotowywany do zadań dyplomaty. Gdy jego wuj Mehmet został sandżakbejem w Kaffie na Krymie, Husrew wybrał się razem z nim, by obserwować z bliska jego poczynania i pracę dyplomaty. Wyjechał nawet z misją na dwór książąt moskiewskich. W 1504 roku otrzymał stanowisko bejlerbeja, czyli gubernatora prowincji Szkodry (dziś Albania). Gdy jako blisko 40-letni człowiek w ciągu 3 lat podbił kilka twierdz i miejscowości na terenie Bałkanów,

¹ *Balkany: Bośnia i Hercegowina, Serbia, Macedonia, Albania. Przewodnik*, red. P. Kita, Kraków 2007, s. 49.

osmański rząd, *divan*, nagroził go mianem sandżakbeja tej krainy. Trzykrotnie powoływano go na to stanowisko pomiędzy latami 1521–1541, czyli pełnił tę funkcję aż do śmierci. Był jednym z najbardziej zaufanych polityków i współpracowników sułtana Sulejmana Wspaniałego, swojego kuzyna².

Husrew prowadził wiele kampanii na Bałkanach w imię rozszerzania władzy imperium sułtanów i krzewienia islamu³. To dzięki jego talentowi strategicznemu szala zwycięstwa w bitwie pod Mohaczem w 1526 roku przechyliła się na stronę osmańską. Husrew był znany także jako pogromca katolicyzmu na terenie Bośni i Chorwacji: spalił lub zburzył wiele kościołów, klasztorów, kazał mordować braci zakonnych i księży⁴.

Bej był uważany także za gospodarnego fundatora, który przyczynił się do rozbudowy Sarajewa, uczynienia zeń stolicy ziem Bośni. Za jego rządów doszło do rozbudowania tej miejscowości i nadania jej charakteru miejskiego. Zbudowano system kanalizacyjno-wodociągowy w Sarajewie, dzięki czemu stało się ono najlepiej zaopatrzone w wodę miastem ówczesnej Europy. Odnowił stare budowle i wznosił szereg nowych, religijnych i świeckich, wzorowanych na stołecznych stambulskich, nadając centrum miasta nową formę.

Ten genialny wojskowy strateg prowadził dalsze kampanie, znacznie przyczyniając się do poszerzenia zasięgu granic imperium na Bałkanach: podbił Sławonię, Chorwację, Dalmację, całą Bośnię. W nagrodę za liczne walki na rzecz państwa sułtanów przysługiwał mu tytuł *gazi*, nadawany między innymi wojownikom zasłużonym w podboju ziem, rozprzestrzenianiu islamu lub poległym w imię ważnej idei. Husrew Bej zginął w 1541 roku w czasie walk i tłumienia buntu możnych serbskich na terenie Czarnogóry. Jego zwłoki przewieziono do Sarajewa i pochowano w mauzoleum wybudowanym obok meczetu ufundowanego przez niego samego.

KOMPLEKS ZABUDOWAŃ

Husrew Bej odnowił w Sarajewie meczet zwany Królewskim (bośn. *Careva Džamija*), ale także zbudował własny meczet w centrum miasta (bośn. *Gazi Husrev-begova Džamija*), wraz z kompleksem zabudowań: obok powstała medresa, czyli szkoła wyższa muzułmańska, karawanseraj (zajazd) dla podróżnych, kryty bazar zwany *bedestanem*, szpital, siedziba bractwa religijnego (tzw. *hanikah*), łaźnia, wieża zegarowa (bośn. *Sahat kula*), a także biblioteka w 1537 roku⁵. Tego typu całościowe kompleksy budowli użyteczności publicznej, zwane po turecku *küllüye*, charakterystyczne dla architektury

² H. D e r v i s e v i c, *Art collections. The Museum of Gazi Husrev Beg*, [online] http://islamicartsmagazine.com/magazine/view/the_museum_of_gazi_husrev_beg/ [dostęp: 30.11.2018].

³ P. E b e r h a r d t, *Problematyka narodowościowa Bośni i Hercegowiny*, „Czasopismo Geograficzne” 2001, t. LXXII, z. 1, s. 3–4.

⁴ B. i P. P o m y k a l s c y, *Bośnia i Hercegowina. Przewodnik*, Pruszków 2014, s. 39.

⁵ *Balkany: Bośnia i Hercegowina...*, dz. cyt., s. 55.

i urbanistyki osmańskiej zwłaszcza XVI wieku, były typowym elementem zabudowy stolicy państwa sułtanów. W celu utrzymania ich zakładano fundacje zwane wakfami (tur. *wakf*). Dochody, na przykład z podatków od obrotu w sklepach, młynach, od wynajmu, były przeznaczane na utrzymanie i działalność określonych instytucji. Wakf sarajewski, utworzony w latach 30. XVI wieku przez Husrewa Beja, funkcjonował aż do lat 20. XX wieku. Fundusze na jego funkcjonowanie pochodziły między innymi z podatku od handlu w 200 sklepach miasta, od łaźni i bazaru, były to także przychody z ziem wokół miast Jajce i Tesani. W 1866 roku z dochodów fundacji utworzono szpital, zastąpiony z czasem przez placówkę państwową.

Projekt meczetu, jak i innych zabudowań *küllüye* sarajewskiego, wyszedł spod ręki głównego architekta Imperium Osmańskiego, znanego jako Esir Adżem Ali, z pochodzenia Persa. Budynek był prawdopodobnie wzorowany na stołecznym meczecie Atik Alego Paszy z końca XV wieku⁶. Istnieje jednak wersja, według której projekt został wykonany przez samego Mimara Sinana, słynnego architekta zwanego Michałem Aniołem Imperium Osmańskiego, lub w jego warsztacie. Ciekawostką jest, iż meczety o identycznych wymiarach, z 45-metrowym minaretem i kopułą wysoką na 26 metrów, i całościowym planie, powstały w tym samym czasie w innych miejscowościach imperium Osmanów. Jeden z nich wzniesiono w Aleppo. Jego fundatorem był także Husrew, także Bośniak z pochodzenia, jednakże była to inna osoba niż fundator sarajewski: czwarty wezyr sułtana Sulejmana Wspaniałego. Meczet w Aleppo, został zrównany z ziemią w 2014 roku, w czasie ofensywy przeciwko ISIS⁷. Inny obiekt o identycznym wyglądzie wzniesiono w miejscowości Bozüyük w północno-zachodniej Anatolii (dzisiejszej Turcji) z fundacji dowódcy wojsk sułtana Sulejmana Wspaniałego, Kasyma Paszy, w latach 20. XVI wieku.

Meczet sarajewski stał nienaruszony przez wieki. Gdy w drugiej połowie XIX wieku strawił go częściowo pożar, został odbudowany. Jednak wielkie zniszczenia dopiero nadeszły wraz z wojną bałkańską, toczącą się w latach 1992–1996⁸. Meczet stał się celem ostrzału wojsk serbskich. W 1996 roku zrujnowaną budowlę odnowiono za fundusze подарowane przez władze Arabii Saudyjskiej, przywracając jej pierwotny wygląd.

Przed meczetem znajduje się charakterystyczna studnia służąca do rytualnych ablucji przedmodlitewnych, nakryta drewnianym daszkiem. Nieopodal stoją 2 kamienne mauzolea, jedno z nich jest miejscem spoczynku fundatora zabudowań – Husrewa Beja.

---

⁶ S. Adamczak, K. Firlej, *Chorwacja, Bośnia i Hercegowina. Praktyczny przewodnik*, Bielsko-Biała 2007, s. 468.

⁷ S. Akbiyik, *Osmanlı'nın 22. Mimar Sinan'ın 2 eseri Halep'te yerle bir oldu!*, [online] <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1334286-osmanlinin-22-mimar-sinanin-2-eseri-halepte-yerle-bir-oldu> [dostęp: 01.05.2018].

⁸ S. Sochacki, *Bośnia i Hercegowina 1995-2012*, Toruń 2015, s. 18.

HISTORIA BIBLIOTEKI

Rok po powstaniu meczetu Beja, na działce leżącej naprzeciwko głównego wejścia świątyni, otworzono szkółkę koraniczną. Z 8 stycznia 1537 roku pochodzi zapis, iż fundator całego kompleksu, Husrew Bej, przeznaczył 700 tysięcy dirhemów srebrnych na budowę na tej działce medresy – czyli wyższej szkoły religijnej. Wykładano tu obok teologii muzułmańskiej także inne przedmioty, takie jak medycyna, matematyka, retoryka. Jednocześnie w dokumencie pojawił się zapis, iż środki pozostałe po wzniesieniu medresy mają być przeznaczone na zakup ksiąg oraz opłacanie tych, którzy w poszukiwaniu wiedzy będą je czytać oraz przepisywać. Tę datę można uznać za początek Biblioteki Husrew Beja w Sarajewie. Medresa i mieszcząca się w niej biblioteka znane były pod nazwą Seldżukija (bośn. *Seldżukija*) – na cześć matki fundatora, Seldżuki, jak również Kurszumlija (bośn. *Kurşumlija*, od tur. *kurşum* – ołów), w nawiązaniu do charakterystycznego dachu, pokrytego płytami ołowianymi.

Budynek medresy zachował się do dziś w swojej pierwotnej formie, typowej dla budownictwa szkolnego w świecie muzułmańskim. Do medresy prowadzi wejście ulokowane centralnie na jednej z krótszych ścian prostokąta, na którego planie wzniesiono budowlę, przy dzisiejszej ulicy Sarači. Pośrodku znajduje się dziedziniec, na który otwierają się otaczające go z czterech stron arkady, a za nimi podcienia. Z podcieni wchodzi się do sal wykładowych oraz do cel, w których niegdyś mieszkali wykładowcy i studenci. Husrew Bej ufundował także tzw. *imaret*, czyli stołówkę i jadłodajnię oraz *misafirhane* – noclegownię i hotel. Do kompleksu dobudowano w 1859 roku *muwakithane* – specjalną pracownię odmierzania czasu. Opracowywano tu kalendarz religijny: ustalano dni i godziny świąt i modlitw muzułmańskich zgodnie z kalendarzem księżycowym.

Zbiory biblioteki były przez lata systematycznie powiększane. Nabytki pochodziły od wykładowców i studentów medresy, którzy nauczali i studiowali także w innych ośrodkach naukowych imperium osmańskiego, na przykład w Stambule, Bagdadzie, Kairze czy Damaszku, a także od pielgrzymów. Zdarzały się także dokumenty celowo zakupione. Ze względu na profil szkoły w księgozbiornie przeważały traktaty dotyczące teologii muzułmańskiej. Z czasem pojawiła się orientalna poezja, traktaty medyczne, matematyczne, astronomiczne, lingwistyczne, historyczne, kopie Koranu. Wiele z dokumentów było ozdobionych barwnymi miniaturami. Początkowo w skład kolekcji wchodziły tylko rękopisy, z czasem pojawiły się druki. Większość zgromadzonych w bibliotece dokumentów została spisana w języku arabskim, na drugim miejscu znajdowały się utwory perskojęzyczne, następnie osmańskie, bośniackie i inne.

W 1697 roku zbiór biblioteczny uległ częściowemu rozproszeniu i zniszczeniu po najeździe na Bałkany wojsk księcia austriackiego, Eugeniusza Sabaudzkiego, i zajęciu Sarajewa. W 1863 roku z inicjatywy gubernatora Bośni, zwanego Topal Osman Pasza, urządzono oddzielne, nowe pomieszczenie dla ulokowania zbiorów. Kolejna zmiana lokalizacji miała miejsce w 1932 roku. Wszystkie zbiory przeniesiono do siedziby głów-

nego muftiego (duchownego muzułmańskiego) Sarajewa, przy Meczezie Cesarskim (bośn. *Careva Džamija*) w centrum Starego Miasta, po drugiej stronie rzeki Miljacka. Tam też zbiory pozostały do rozpoczęcia wojny domowej w 1992 roku⁹.

Gdy wybuchły walki, kierownictwo biblioteki podjęło decyzję o podziale zbiorów, aby móc je łatwiej ukrywać i chronić przed zniszczeniem. Wybrano 500 najcenniejszych rękopisów i umieszczono je w sejfie w Banku Privredna, gdzie nienaruszone przetrwały 4 lata wojny domowej, oblężenie i ostrzał miasta. Książki drukowane przewieziono do meczetu *Careva Džamija*. Pozostałe zbiory przenoszono 8 razy w różne miejsca w Sarajewie w czasie 4-letniej wojny. Podczas konfliktu zbrojnego, w klimacie zagrożenia dla ludzi i dóbr materialnych, postanowiono, że należy rozpocząć digitalizację narażonych na unicestwienie zbiorów. W tym celu, mimo wojny, sprowadzono do Sarajewa potrzebny sprzęt aż z Malezji. Urządzenia zostały przewiezione przez słynny „Tunel Nadziei” pod lotniskiem¹⁰. Był to szlak ucieczki mieszkańców i droga zaopatrzenia oblężonego miasta. Po wojnie część zbiorów była przechowywana w budynku starej synagogi sarajewskiej oraz w innych lokalizacjach aż do 2013 roku.

WSPÓŁCZESNOŚĆ BIBLIOTEKI

Kilka lat po zakończeniu działań wojennych układem z Dayton z 1996 roku, ówczesny emir Kataru zadeklarował przekazanie funduszy w wysokości około 8 milionów dolarów na wzniesienie nowego budynku, celem ulokowania w nim zbiorów biblioteki Husrewa Beja. Deklaracja padła w 2002 roku, a do budowy przystąpiono rok później. Prace ukończono w 2013 roku, natomiast oficjalne otwarcie nowego budynku i na nowo urządzonej instytucji przypadło na 15 stycznia 2014 roku. Nowy budynek umiejscowiony w dzielnicy Baszczarszija (bośn. *Baščaršija*), w historycznym centrum, tuż przy medresie i naprzeciwko meczetu Husrew Beja, zachowuje w swej bryle tradycyjne elementy XVI-wiecznej architektury muzułmańskiej charakterystyczne dla Bośni. Budowla, obłożona z zewnątrz białym marmurem, posiada 3 kondygnacje, jedną podziemną i 2 nadziemne. Oficjalna nazwa instytucji brzmi *Gazi Husrev-begova Biblioteka*. Znajduje się ona pod numerem 46 przy ulicy Gazi Husrev-begova.

Docelowo biblioteka w tym kształcie może pomieścić około 400 tysięcy woluminów. Budynek wyposażono w magazyny, 2 czytelnie, pracownię konserwacji książek, salę konferencyjną zaopatrzoną w 200 miejsc siedzących oraz część muzealną. Muzeum gromadzi i prezentuje przedmioty związane przede wszystkim z kulturowym dziedzictwem muzułmanów bośniackich i życiem codziennym w dawnym Sarajewie.

⁹ J. Kornhauser, *Wstęp*, [w:] *Lament nad Sarajewem*, wybór, przekł. i słowo wstępne t e n z e, Szczecin-Sejny 1996, s. 8.

¹⁰ A. Zagórska-Chabros, A. S wędzioł in., *Balkany. Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo, Macedonia, Serbia*, Bielsko-Biała 2017, s. 142.

Obecnie w skład zbiorów wchodzi około 90 tysięcy woluminów i są to rękopisy, starodruki, nowe książki drukowane, czasopisma, plakaty, pocztówki, mapy, a także dokumenty digitalizowane i mikrofilmy. W zbiorach rękopisów największą część kolekcji stanowią dzieła napisane po arabsku i jest to około 60% kolekcji; 30% to zbiór w języku perskim, natomiast reszta w języku osmańskim, bośniackim i w innych. Zbiór zawiera cenne dokumenty spisane w języku bośniackim, ale alfabetem arabskim, tak zwaną arebicą. Od czasu wojny zbiór rękopisów sukcesywnie się powiększa poprzez zakup i dary. Do najcenniejszych obiektów biblioteki należy XIV-wieczny tekst dywanu, czyli zbioru poezji autorstwa perskiego poety Hafiza z Szirazu, ozdobiony miniaturami; XI-wieczny traktat teologiczny mistyka arabskiego Al-Gazalego; egzemplarz XVI-wiecznej kopii poezji mistyka perskiego znanego jako Rumi Mewlana, będący jednocześnie znakomitym przykładem sztuki kaligrafii muzułmańskiej; XI-wieczne fragmenty traktatu medycznego Awicenny; iluminowane kopie Koranu z różnych wieków. Biblioteka Husrewa Beja posiada największy na Bałkanach zbiór manuskryptów muzułmańskich. Część osmańskojęzyczna z tego zbioru jest największą kolekcją tego rodzaju poza terenem Turcji. Równocześnie biblioteka jest jedną z największych tego typu, tzn. zawierających tak bogate zbiory muzułmańskie, ogólnoeuropejskich placówek, gromadzących od wieków dokumenty pisane i drukowane.

Zarząd nad instytucją sprawuje 5-osobowa rada. W jej skład wchodzi 2 osoby z kierownictwa biblioteki oraz 3 osoby z zarządu społeczności muzułmańskiej w Bośni. Rada sprawuje władzę w systemie kadencyjnym i jest wybierana na 4 lata. W jej skład wchodzi także kobiety. Uprawnienia do korzystania ze zbiorów biblioteki mogą zdobyć zarówno obywatele bośniaccy, jak i cudzoziemcy. Na podstawie dowodu tożsamości jest wyrabiana karta czytelnika, ważna 1 rok. Karta jest płatna, a zniżki przysługują muzułmanom. Wejście do biblioteki odbywa się po weryfikacji karty czytelnika i jego dokumentu tożsamości w recepcji. Książki zamawia się online poprzez wypełnienie elektronicznego zamówienia z danymi danego woluminu, dostępnymi w katalogu. Ze zbiorów można korzystać tylko na miejscu w bibliotece, jedynie w bardzo wyjątkowych, uzasadnionych na piśmie przypadkach jest możliwe wypożyczenie danego dzieła poza bibliotekę. Jednak te przypadki dotyczą zazwyczaj instytucji, a nie pojedynczych czytelników. Jednocześnie czytelnik może wypożyczyć 4 książki itp. Sale czytelnicy są na bieżąco monitorowane poprzez kamery. U obsługi czytelników można za opłatą drukować teksty, kopiować w ksero, a także nagrać na płyty CD lub DVD. Informacje te autorka uzyskała w czasie swojego pobytu w Bibliotece Husrewa Beja w Sarajewie i korzystania z jej zbiorów.

Biblioteka za swoją działalność w dziedzinie konserwacji, katalogowania, zachowania i udostępniania manuskryptów została doceniona nagrodą Fundacji Dziedzictwa Muzułmańskiego „Al-Furqan Islamic Heritage Foundation”, z siedzibą w Londynie. Biblioteka współpracuje z wieloma instytucjami kulturalnymi, edukacyjnymi, naukowymi itp. w Bośni i Hercegowinie i zagranicą, na przykład z Instytutem Yunusa Emre (tur. *Yunus Emre Enstitüsü*).

Instytucja wydaje także własny rocznik w języku bośniackim pod tytułem *Godišnjak Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*. Czasopismo ukazuje się od 1972 roku i dotąd zredagowano 34 numery. Rocznik nie ukazywał się w trakcie wojny bośniackiej i w czasie kilku lat powojennych. Tematyka prezentowanych tekstów dotyczy w głównej mierze teologii muzułmańskiej, a także zasobów Biblioteki oraz historii i życia kulturowego Bośni i Hercegowiny. Począwszy od 1963 roku, nieregularnie, co kilka lat ukazują się katalogi rękopisów ze zbiorów bibliotecznych. Jak dotąd ukazało się 18 numerów katalogu. Nakładem instytucji zostało wydanych kilka tytułów dotyczących bibliografii czasopism lub postaci, których dzieła stanowią część zbiorów biblioteki, a także kilkanaście innych książek autorstwa pracowników naukowych Biblioteki, głównie dotyczących kultury islamu i historii Bośni.

Muzeum prezentuje swoje zbiory na wystawie stałej. Liczba obiektów sięga około 1200 pozycji, nabywanych drogą kupna oraz darów. W atrium części muzealnej umieszczono kamienie nagrobne, przywiezione z wielu cmentarzy muzułmańskich całej Bośni. Wystawę podzielono na działy: kaligrafia muzułmańska, chronometria i narządy pomiaru czasu, ulemowie – wykształcone elity dawnej Bośni, meczety i siedziby bractw sufickich w Bośni, życie codzienne w dawnej Bośni. Kaligrafia jest jednym z ważniejszych działów sztuki islamu. Na wystawie prezentowane są próbki różnych stylów pisma, a także dzieła najbardziej znanych kaligrafów bośniackich. W dziale chronometrycznym zaprezentowano narzędzia pomiaru czasu: astrolabia, kwadranty, sekstanty, zegary słoneczne i zegary mechaniczne. Dokładny pomiar czasu miał szczególne znaczenie dla wiernych, dla których czas modlitw, postów czy pielgrzymek ściśle określały właściwe pory odmierzane w kalendarzu księżycowym. Prezentowane są pamiątki po osobach przynależnych do elity intelektualnej Bośni. W dziale dotyczącym meczetów i siedzib bractw sufickich jest opisana historia poszczególnych obiektów i ich znaczenie, wyposażenie w postaci tabliczek z cytatami z Koranu, świeczników, pulpitów, dywanów modlitewnych, kadzielnic, naczyń na olej różany itp. W dziale dotyczącym życia codziennego w dawnej Bośni pokazano stroje, meble, warsztaty tkackie i hafciarskie.

Biblioteka Husrewa Beja, jedna z najstarszych instytucji naukowych w Bośni i Hercegowinie, nieprzerwanie działa od ponad 480 lat, mimo różnych katastrof wojennych. Ulokowana dziś w nowoczesnym budynku, znajduje się w samym sercu historycznego centrum Sarajewa. Jest jedną z części wchodzących w skład wielkiej fundacji Husrewa Beja, dobroczyńcy i współtwórcy stolicy Bośni. Zmodernizowana forma budowli skrywa wiele cennych skarbów rękopiśmiennych i drukowanych z różnych epok.

BIBLIOGRAFIA

- Adamczak S., Firlej K., *Chorwacja, Bośnia i Hercegowina. Praktyczny przewodnik*, Bielsko-Biała 2007.
- Akbiyik S., *Osmanlı'nın 22. Mimar Sinan'ın 2 eseri Halep'te yerle bir oldu!*, [online] <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1334286-osmanlinin-22-mimar-sinanin-2-eseri-halep-te-yerle-bir-oldu> [dostęp: 01.05.2018].
- Balkany: Bośnia i Hercegowina, Serbia, Macedonia, Albania. Przewodnik*, red. P. Kita, Kraków 2007.
- Dervisevic H., *Art collections. The Museum of Gazi Husrev Beg*, [online] http://islamicartsmagazine.com/magazine/view/the_museum_of_gazi_husrev_beg/ [dostęp: 30.11.2018].
- Eberhardt P., *Problematyka narodowościowa Bośni i Hercegowiny*, „Czasopismo Geograficzne” 2001, t. LXXII, z. 1.
- Kornhauser J., *Wstęp*, [w:] *Lament nad Sarajewem*, wybór, przekł. i słowo wstępne tenże, Szczecin-Sejny 1996.
- Pomykalscy B. i P., *Bośnia i Hercegowina. Przewodnik*, Pruszków 2014.
- Sochacki S., *Bośnia i Hercegowina 1995-2012*, Toruń 2015.
- Zagórska-Chabros A., Swędziół A. i in., *Balkany. Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo, Macedonia, Serbia*, Bielsko-Biała 2017.

STRESZCZENIE

Biblioteka Husrewa Beja, jedna z najważniejszych instytucji naukowo-kulturalnych Bośni i Hercegowiny, zalicza się do najważniejszych księżnic muzułmańskich na terenie Europy. Sarajewska instytucja działa nieprzerwanie od ponad 480 lat. Odnowiona i wzbogacona po wojnie bałkańskiej, dziś pełni funkcję biblioteczną i muzealną.

SŁOWA KLUCZOWE:

Bośnia i Hercegowina, Sarajewo, Biblioteka Husrewa Beja, cywilizacja islamu, kultura muzułmańska

GAZI HUSREV-BEY LIBRARY IN SARAJEVO

SUMMARY

The Gazi Husrev-bey Library, one of the most important research and cultural institutions in Bosnia and Herzegovina, belongs to the most important Muslim libraries in Europe. The Sarajevo institution has operated uninterruptedly for over 480 years. Renewed and extended after the Balkan war, now it serves as both a library and a museum.

KEYWORDS:

Bosnia and Herzegovina, Sarajevo, Gazi Husrev-bey Library, Islamic civilization, Muslim culture

1. Medresa w Sarajewie, pierwotna siedziba Biblioteki Husrewa Beja, fot. autor.

2. Współczesna siedziba Biblioteki Husrewa Beja, fot. autor.

